

UDSKRIFT
AF
SØ- & HANDELSRETTENS DOMBOG

Afsagt den 24. februar 2004

Sag V 44/03

Håndbold Spiller Foreningen (*advokat Lars Halgreen*)

mod

Aller Press A/S

(advokat Per Håkon Schmidt)

D O M :

Indledning og påstande

Efter at det danske kvindelandshold havde vundet Europamesterskabet i håndbold, bragte Ugebladet Se og Hør i nr. 51/2002 et indstik i stort format med et fotografi på den ene side af holdet med sejrstrofæet og guldmedaljerne og på den anden af turneringsvinderen, Sagsøger.

Under anbringende af, at billederne blev bragt uden samtykke og i kommercielt øjemed, har Håndbold Spiller Foreningen (i det følgende Spillerforeningen) som mandatar for det danske kvindelandshold i håndbold og Sagsøger påstået udgiveren af Se og Hør, Aller Press A/S (i det følgende Aller), dømt til at betale

200.000 kr., subsidiært et mindre beløb, med tillæg af sædvanlig procesrente fra sagens anlæg den 28. marts 2003, til betaling sker.

Aller har påstået frifindelse.

Sagsfremstilling

Europamesterskabet blev afholdt i Danmark i dagene 6.-15. december 2002. Danmark vandt i finalen 25-22 over Norge. Mesterskabet blev dækket af en dansk tv station og af et stort antal pressefotografer, som var akkrediteret af Europæisk Håndbold Forbund gennem Dansk Håndbold Forbund.

Efter at have modtaget mesterskabstrofæet og guldmedaljerne stillede landsholdet op til fotografering, ikke blot med henblik på optagelsen af det officielle holdbillede, som landsholdets sponsor, e-boks, har eneretten til at udnytte i kommercielt øjemed, men tillige med henblik på, at de akkrediterede pressefotografer kunne optage billeder af holdet med mesterskabstrofæet og guldmedaljerne.

Reportager med billeder fra finalekampen den 15. december 2002 blev samme dag bragt i de elektroniske medier og den følgende dag i dagspressen, bl.a. med billeder af holdet med mesterskabstrofæet og guldmedaljerne.

Se og Hør nr. 51/2002, der udkom torsdag den 19. december 2002, bragte på side 10-11 en artikel om "landsholdsspiller Person 1's og Person 2's mareridt, der blev forvandlet til guldgåde", på side 12-13 en artikel om "Sagsøgers aften" og på side 14-15 en artikel om "Sagsøger og Person 3's juleindkøb", hvor disse landsholdsspillere fortalte om deres planer for julen og blev afbildet stående foran Magasin i Århus med fyldte juleindkøbsposer fra dette stormagasin.

Se og Hør blev den pågældende uge solgt i en plastpose, hvori det nævnte indstik lå bag ved bladet. Indstikket var i udfoldet form næsten i dobbelt størrelse (53 x 42 cm) af et normalt opslag på 2 sider i Se og Hør (på 42 x 28 cm). Fotografiet af holdet med mesterskabstrofæet og guldmedaljerne fyldte hele den ene side af det udfoldede indstik, og brystportrættet af Sagsøger i en karakteristisk positur med spredte arme fyldte hele den anden side. Begge billeder var forsynet med en kort tekst og med Se og Hørs logo. På forsiden af bladet, som kunne ses gennem plastposen, var der blandt andet et mindre billede af landsholdet og af Sagsøger samt teksten "Stort billede af EM-Holdet".

Forklaringer

Vidne 1, har forklaret, at Spillerforeningen, som han er daglig leder af, er en forening for elitehåndboldspillere i de to øverste rækker i Danmark. Foreningen varetager tillige landsholdsspillerens interesser i forhold til Dansk Håndbold Forbund og står for fordelingen af det vederlag, som forbundet og sponsorerne betaler til landsholdstruppen.

Forbundet anerkender gennem en aftale med Spillerforeningen landsholdspillerens ret til eget navn og billede. Hovedsponsoren og materialesponsorer har ret til at bruge det officielle holdbillede i kommercielt øjemed. Hovedsponsoren må tillige anvende actionbilleder, dvs. billeder optaget af spillerne under kampene, i kommercielt øjemed. Spillerforeningen og Dansk Håndbold Forbund har endvidere aftalt, at den almindelige dagspresse har adgang til at bruge billeder redaktionelt.

Billedet af landsholdet på indstikket i Se og Hør er ikke det officielle billede, men et af de billeder, som blev optaget af holdet efter, at det havde modtaget mesterskabstrofæet og medaljerne. Spillerne var bekendt med, at der blev taget billeder af dem ved denne lejlighed og under kampene af de akkrediterede fotografer. Spillerne har imidlertid ikke givet tilladelse til, at billeder af dem anvendes i kommercielt øjemed af andre end sponsorerne.

Se og Hørs indstik indebar en brug af billederne til en slags idolplakat. Det var ikke redaktionel brug, men derimod en kommerciel brug af billederne, som spillerne kun vil tillade mod betaling af et nærmere aftalt honorar.

Spillerforeningen ville i givet fald have krævet et honorar pr. billede på 100.000 kr. for at give samtykke til denne brug.

Man har ikke tidligere solgt billeder af hele holdet, men der er eksempler på, at 8-10 spillere har fået hver 40.000 kr. for, at en materialesponsor brugte deres portræt på håndbolde.

Sagsøger har forklaret, at det er kutyme, at landsholdet stiller op for de akkrediterede fotografer, således at de kan tage et holdbillede efter medaljeoverrækkelsen. Spillerne er naturligvis også bekendte med, at de bliver fotograferet under kampene. Deri ligger der dog ikke noget samtykke til at bruge billederne til plakater eller andet reklamemateriale, og den eneste, der må bruge

sådanne billeder til plakater og andre reklamemæssige formål uden forudgående samtykke fra spillerne, er hovedsponsoren.

Man kan ikke hindre en avis i at bruge et actionbillede i en reportage fra en håndboldkamp. Det har hun ikke noget imod. Hun vil derimod selv bestemme, om hun skal bruges kommercielt som "folde-ud pige" .

Billederne til Se og Hørs artikel om hendes og Person 3's juleindkøb i Magasin blev taget dagen efter guld-kampen. Aftalen om medvirken i artiklen var blevet indgået i forbindelse med et pressemøde et par dage før finalekampen. Hun og Person 3 fik hver betaling for deres medvirken i form af et gavekort til Magasin til en værdi af 5.000 kr. Hun ville ikke stille op uden at modtage honorar.

Hun har tidligere modtaget honorar for at tillade brug af sit billede i kommercielt øjemed. Således har hun og Person 3 hver modtaget et honorar på 60.000 kr. som betaling for, at firmaet Longovital bruger deres billede i en brochure i perioden august 2003 til januar 2004.

Se og Hørs chefredaktør Vidne 2 har forklaret, at hans blad har 1 mio. læsere. Billeder er en meget væsentlig del af Se og Hørs karakter. Bladet er et billedugeblad. Se og Hørs redaktionelle indhold er de ting, som interesserer dets læsere, og det er kendtes, især danskes, gøren og laden, skæbnehistorier om almindelige mennesker, der kommer godt eller galt af sted, og store offentlige begivenheder, for så vidt de er båret af personer.

EM i damehåndbold 2002 optog danskerne og scorede høje seertal i TV, hvilket er rettesnoren for Se og Hør ved vurderingen af, hvad der optager danskerne.

Se og Hør er redaktionelt og trykkes teknisk delt således op, at en tredjedel af bladet, ca. 14-16 sider, indeholder aktuelt stof, som har deadline mandagen, før bladet udkommer på den faste ugedag, som er torsdag. Deadline for aktuelt stof til nr. 51/2002 var således mandag den 16. december 2002. Se og Hør er et billedmedie, og det var oplagt at bringe billederne af landsholdet med mesterskabstrofæet og medaljerne og af Sagsøger til læsernes kundskab.

Det er normalt, at fotografier i Se og Hør er forsynet med tekst, og teksten på disse billeder var længere end normale billedtekster i Se og Hør. På store billeder er der plads til store tekster. Se og Hørs logo blev sat på billederne på indstikket på samme måde, som det er tilfældet med visse andre billeder, der kan blive betragtet løsrevet fra bladet. Det er en service for læserne, så de kan huske, at det er Se og Hør, der har bragt billedet.

Der ville være 4 sider mindre at gøre godt med til aktuelt stof, hvis man havde bragt billederne inde i selve bladet. Der blev i det samme nummer som et opslag på 2 sider bragt en idolplakat af skuespilleren Person 4, men den var ikke som normalt midt i bladet, idet der her var en reklame for BT, og den kunne derfor ikke tages ud og hænges op, således som Se og Hørs idolplakater normalt kan.

Det er ikke særlig tit, der følger et sådant indstik med Se og Hør, og han kan ikke på stående fod huske andre tilfælde, så det må nok betegnes som meget sjældent.

Der er forskelligt, om bladet sælges i en plastpose. Undertiden folierer man det, f.eks. hvis der følger en CD eller lignende med bladet.

Det er bladets forside, der sælger bladet, og derfor har forsiden en kort omtale af indholdet.

Det er sædvanligt, at Se og Hørs oplagstal stiger i uge 51, hvor mange gerne vil se, hvad der kommer i fjernsynet i juledagene.

Vidne 3 har forklaret, at han er freelance fotograf og var akkrediteret til EM i håndbold 2002. Der er ingen begrænsninger i, hvad man må tage billeder af, når man er akkrediteret, men begrænsninger for, fra hvilke steder man må fotografere. Han tog fotoet af holdet med mesterskabstrofæet og guldmedaljerne efter præmieoverrækkelsen, hvor holdet stillede op til fotografering. Der var ikke under 25 fotografer, som tog fotos af landsholdet ved denne lejlighed. Han tog også fotos af spillerne under kampen. Han fik 2.500 kr. for holdbilledet.

Vidne 4 har forklaret, at han er freelance fotograf og fast knyttet til Se og Hør. Han var akkrediteret til EM i håndbold 2002. Det er ham, der har taget det billede af Sagsøger, som Se og Hør bragte på indstikket. Han får normalt 4.000 kr. for en dobbeltside. Han havde under kampene koncentreret sig om at tage billeder af Sagsøger, idet han havde på fornemmelsen, at hun ville blive mesterskabets profil. Det var også ham, der indgik aftale med Sagsøger og Person 3 om deres deltagelse mod honorar i artiklen om deres juleindkøb.

Chefredaktør Vidne 5 har forklaret, at det var en vigtig sportsnyhed, at damerne vandt EM i håndbold, og at hans avis, Berlingske Tidende, gav denne nyhed stor omtale med mange billeder. Der var ikke ret mange medier, der ikke gav denne begivenhed stor omtale, bortset fra erhvervspressen.

Et stort billede kan være godt redaktionelt stof, hvis det har afsæt i en tekst eller en nyhedsbegivenhed og Berlingske Tidende anvender store billeder med små tekster som en del af det redaktionelle stof. Efter hans opfattelse indebar indstikket i Se og Hør ikke nogen særlig kommerciel udnyttelse af Sagsøger, idet det havde afsæt i en begivenhed, der var omtalt i bladet.

Det redaktionelle stof i et blad beskriver alt, hvad der foregår i Danmark og Verden og sætter det i perspektiv. Hvad der er det modsatte af redaktionelt stof, véd han ikke.

Et billede af et landshold er efter hans opfattelse redaktionelt stof, hvis det har afsæt i en tekst eller i en nyhedsbegivenhed. Berlingske Tidende har f.eks. bragt et billede over 6 spalter af Frederiksberg Have til illustration af frosten med en lille tekst.

Berlingske Tidende har også bragt en forside med søstre Navn, der er kendte tennisstjerner, med en henvisning til en artikel om dem i Magasinet, der er anden sektion af avisen. De to søstre fik ikke noget herfor.

Hvis man skulle betale sportsfolk for at bringe billeder af dem fra sportsbegivenheder, de i fuld offentlighed har medvirket i, ville det skabe problemer med at dække døgnets begivenheder.

Parternes synspunkter

Spillerforeningens advokat har henvist til retspraksis, hvorefter kendtes ret til eget billede er beskyttet mod kommerciel udnyttelse efter bestemmelsen i markedsføringslovens § 1 og almindelige retsgrundsætninger.

Det fremgår af U 2003.686 SH, at Se og Hør igennem mange år havde bragt idolbilleder af kendte sportsfolk. Imidlertid blev Aller ved Sø- og Handelsrettens dom af 30. april 2002 i denne sag dømt til at betale en erstatning på 50.000 kr. i anledning af, at Se og Hør i nr. 46/1999 uden samtykke havde bragt 3 billeder af fodboldspilleren Person 5 iført landsholdsdragt i spilsituationer på en såkaldt idolplakat, som forsynet med Se og Hørs logo var indhæftet som bladets 2 midtersider og omtalt på forsiden. At brugen Person 5's billede på idolplakaten og henvisningen hertil på forsiden havde et rent kommercielt formål, blev i den pågældende sag gjort særligt tydelig ved, at der i radio- og tv-reklamer for Se og Hør var et speak med: ”Ekstra - idolplakat med Person 5” .

Se og Hørs brug uden samtykke af billeder af kvindelandsholdet i håndbold og af Sagsøger på et indstik, som uden at være indhæftet i bladet blev solgt sammen med dette i en plastpose, er på tilsvarende måde retsstridig og i strid med god markedsføringsskik. Indstikket var i udfoldet form næsten dobbelt så stort som et normalt opslag på 2 sider i Se og Hør og havde især karakter af en idolplakat, som var beregnet til at blive anvendt uden sammenhæng med bladet og herunder til, at børn og andre fans kunne hænge plakaten med idolerne op. Dette understreges af, at Se og Hørs logo ifølge chefredaktør Vidne 2 blev sat på billederne som er en service for læserne, så de kan huske, at det er Se og Hør, der har bragt billedet, når billederne betragtes og bruges løsrevet fra bladet. At der var korte billedtekster, gør ikke nogen forskel, idet de ikke forstyrrede synet af billederne, som var i meget stort format.

Denne anvendelse af billederne på en plakat beregnet til at håndteres løsrevet fra bladet indebar i sammenhæng med henvisningen på forsiden en klar kommerciel udnyttelse til fordel for Se og Hør af den betydelige folkelige bevågenhed, som netop kvindelandsholdet og Sagsøger havde fået gennem Europamesterskaberne i håndbold, som ikke i øvrigt var omtalt i bladet.

Sagen er således fuldstændig parallel med Person 5 sagen, og det må ved vurderingen tillægges betydelig vægt, at Se og Hør blot et halvt år forinden i denne anden sag var blevet dømt for på retsstridig måde at krænke en fodboldlandsholdsspillers ret til eget billede og herved overtræde god markedsføringsskik.

Erstatningen må udmåles til 100.000 kr. pr. billede. Det var en af de største danske sportsbegivenheder i mange år, at kvindelandsholdet vandt guld på dansk grund, og landsholdets og den populære turneringsvinder Sagsøgers billede blev udnyttet i kommercielt øjemed i forbindelse med Se og Hørs julenummer, som blev solgt i et meget stort oplag. Sagsøger har forklaret, at hun tidligere har fået et honorar på 60.000 kr. for brug af et lignende, men mindre billede i kommercielt øjemed.

Allers advokat har gjort gældende, at sagen adskiller sig afgørende fra Person 5 sagen.

Se og Hør er et billedugeblad, der bringer det stof, som interesserer den almindelige dansker, og brugen af billederne var i pagt med bladets almindelige redaktionelle linje. Indstikket med de to fotos blev bragt med afsæt i bladets

redaktionelle indhold, idet der var artikler om håndboldpiger i bladet, og idet billederne var forsynet med en forholdsvis lang tekst i sammenligning med sædvanlige billedtekster i Se og Hør. Der var tale om en yderst aktuel sportsbegivenhed, som interesserede alle danskere og dermed også og især Se og Hørs læsere, og der var saglig sammenhæng mellem billederne og artiklerne i bladet. Fotografierne var trykt i samme høje kvalitet som Se og Hørs andre billeder, men svarede i øvrigt til de billeder, der blev bragt i dagspressen.

Fotografierne blev taget ved en offentlig sportsbegivenhed af akkrediterede fotografer i overensstemmelse med de vilkår, som var fastsat af arrangørerne. Alle medvirkende har vidst og samtykket i, at de pågældende billeder blev optaget. Der var 25-35 fotografer, der knipsede løs, da holdbilledet blev taget, efter at hele landsholdet og trænerne havde stillet sig op med henblik på fotografering sammen med sejrstrofæet og med guldmedaljerne om halsen. Sagsøger var turneringens bedste spiller, og det var helt naturligt, at der blev taget særligt mange billeder af hende under kampene.

En eventuel erstatning kan ikke udmåles til så stort et beløb som krævet af Spillerforeningen. Dennes direktør, Vidne 1, kunne i sin vidneforklaring ikke nævne noget eksempel på, at man havde solgt et holdbillede, og det var ren spekulation, når han mente, at prisen for et sådant billede ville være 100.000 kr. Det er også ganske andre og lavere beløb, som Sagsøger har modtaget i honorar for kommerciel brug af sit billede. Det bør ikke koste en bondegård at være 3½ mm på den forkerte side af stregen.

Sø- og Handelsrettens afgørelse

Retten har ikke fået forelagt de aftaler, der er indgået mellem spillerne, sponsorerne og Dansk, henholdsvis Europæisk Håndbold Forbund. Der er heller ikke forelagt retten nærmere oplysninger om de vilkår, som gjaldt for fotografer, der blev akkrediteret til Europamesterskaberne i håndbold for kvinder 2002.

Efter Vidne 1's og Sagsøgers forklaringer lægges det til grund, at der mellem spillerne, Dansk Håndbold Forbund og hovedsponsoren er indgået aftale om, at denne kan anvende det såkaldte officielle holdbillede og billeder fra kampene i reklamemæssigt øjemed. Det ville være naturligt, at der i forlængelse af disse aftaler blev fastsat nærmere regler om retten til at bruge billeder optaget under kampene i forbindelse med, at der gennem akkreditering blev givet fotografer

ret til at optage fotos. Det må imidlertid i overensstemmelse med såvel Vidne 1's som Vidne 3's og Vidne 4's forklaringer lægges til grund, at spørgsmålet om retten til at bruge de optagne billeder og i givet fald spørgsmålet om pligt til at betale honorar for sådan brug ikke var reguleret i forbindelse med akkrediteringen af fotografer til de pågældende mesterskaber.

Spørgsmålet om retten til uden samtykke at bruge billeder af sportsstjerner optaget på eller uden for banen afhænger herefter af almindelige grundsætninger om retten til eget billede, sammenholdt med god markedsføringsskik, jf. markedsføringslovens § 1.

Pressen er i almindelighed berettiget til uden samtykke at bringe fotografier af personer som led i eller i tilknytning til referat, analyse eller perspektivering af begivenheder, herunder i sportens verden. Derimod må erhvervsdrivende ikke uden samtykke udnytte fotografier af f.eks. kendte personer til at reklamere for varer eller i øvrigt i kommercielt øjemed. Dommen i U 2003.686 SH har i overensstemmelse hermed fastslået, at heller ikke billedugeblade uden samtykke må bruge fotografier af kendte sportsfolk til at markedsføre sig ved at bringe idolplakater af dem uden sammenhæng med redaktionelt indhold i bladet.

Det lægges til grund, at Se og Hør bragte fotografierne af kvindelandsholdet og af Sagsøger i form af et indstik, der kunne foldes ud til en plakat i dobbelt størrelse af et normalt opslag på 2 sider i bladet. Fotografierne var uden sammenhæng med tekst, billeder, referat, analyse eller perspektivering inde i bladet af begivenheder som f.eks. Europamesterskaberne i håndbold for kvinder.

Indstikket var lagt bag ved bladet i en yderpakning af klar folie og var egnet til at blive hængt op som idolplakat eller i øvrigt at blive set og anvendt løsrevet fra bladet og dets redaktionelle indhold og således med en længere levetid end selve bladet. Se og Hørs logo var tydeligt angivet på begge fotografier, der i øvrigt var forsynet med en overskrift, der forstærkede, og en billedtekst, der ikke forstyrrede, det visuelle indtryk.

Retten finder, at Se og Hørs brug uden samtykke af de to fotografier under disse omstændigheder havde karakter af en sådan snyltning på kvindelandsholdets og Sagsøgers bekendthedegrad med henblik på markedsføring af Se og Hør, at brugen var retsstridig og i strid med god markedsføringsskik.

Se og Hør findes efter et samlet skøn at skulle betale Håndbold Spiller Foreningen 100.000 kr. i erstatning for den skete krænkelse.

THIKENDESRET:

Aller Press A/S skal inden 14 dage til Håndbold Spiller Foreningen som mandatar for det danske kvindelandshold i håndbold og for Sagsøger betale 100.000 kr. med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 28. marts 2003, til betaling sker, og 20.000 kr. i sagsomkostninger.

Bjarne Egedal

Elmer. Aksel Gybel

(Sign.)